

УДК 343.851

Г. М. Мискова
*здобувач кафедри кримінально-правових дисциплін та судових експертиз
Донецького юридичного інституту МВС України*

ВЗАЄМОДІЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ТА ІНШИХ КРАЇН У ЗАПОБІГАННІ СЕКСУАЛЬНІЙ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ДІТЕЙ

Розширення процесу європейської інтеграції України потребує втілення у правоохоронну практику визнаних світовим товариством стандартів захисту прав і свобод людини. Передусім це стосується дітей, які унаслідок психологічної, соціальної та особистісної незрілості, залежності від дорослих, недостатнього життєвого досвіду та багатьох інших чинників найменш захищені перед небезпеками, зокрема виявами сексуального насильства (за даними ЮНІСЕФ, кожна п'ята дитина в Європі стає жертвою сексуального насильства). Загальносвітові гуманітарні підходи щодо охорони статевої недоторканості дитини закріплено в Женевській декларації прав дитини 1924 р., а згодом – у Загальній декларації прав людини 1948 р., Декларації прав дитини 1959 р., Конвенції про права дитини 1989 р. (ратифікованій в Україні 1991 р.), Конвенції Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального розбещення. Відповідно до міжнародних стандартів, поряд з покаранням винних, слід проводити роботу з тими, хто вчинив дії сексуального характеру, для запобігання нових посягань, а також щодо реабілітації постраждалих.

Злочини, пов'язані з сексуальною експлуатацією, є складними за механізмом вчинення та часто носять транснаціональний характер. Фахівці засвідчують, що у більшості випадків угоди про продаж людей укладаються на території України, тоді як примушення до тієї чи іншої діяльності, у тому числі надання сексуальних послуг, відбувається на території іншої держави. Крім того, співучасниками таких злочинів переважно виступають громадяни різних країн [1, с. 76].

Організація та координація взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації дітей в значній мірі покладена на Робочий апарат Укрбюро Інтерполу та представників поліції (офіцерів зв'язку) у дипломатичних установах та міжнародних поліцейських організаціях. В той же час, як вказує М. Г. Вербенський, бракує міжнародного договору, що визначав би основні засади протидії транснаціональній злочинності міністерствами внутрішніх справ держав, спираючись на їхній досвід [3, с. 30-31].

Працівники правоохоронних органів України мають можливість співробітничати зі своїми закордонними колегами майже з усього світу за до-

помогою Міжнародної організації кримінальної поліції, утвореної 7 вересня 1923 року під назвою Міжнародної комісії кримінальної поліції, яка у зв'язку з прийняттям відповідного Статуту [4] у 1956 році була перейменована у МОКП Інтерпол. Його метою є забезпечення широкої взаємодії всіх органів (установ) кримінальної поліції в рамках чинного законодавства країн і у дусі Загальної декларації прав людини, а також утворення та розвиток установ, які можуть успішно сприяти попередженню злочинності та боротьбі з нею.

Радянський Союз вступив до Інтерполу у 1990 році, а Україна була прийнята 4 листопада 1992 року, у зв'язку з чим 25 березня 1993 року було затверджено Положення про Національне центральне бюро Інтерполу. На сьогоднішній день Інтерпол налічує 190 країн, а його штаб-квартира знаходиться у Ліоні (Франція). 15 жовтня 1996 року Генеральна Асамблея ООН запросила Інтерпол приймати участь у її сесіях і роботі у якості спостерігача [5, с. 49].

Порядок використання правоохоронними органами України можливостей Національного центрального бюро Інтерполу в Україні для співробітництва з Генеральним секретаріатом Інтерполу та правоохоронними органами зарубіжних держав під час здійснення діяльності, пов'язаної із попередженням, розкриттям та розслідуванням злочинів, які мають транснаціональний характер або виходять за межі України визначається спеціальною Інструкцією [6]. Особливості взаємодії правоохоронних органів України з правоохоронними органами зарубіжних країн каналами Інтерполу при виконанні кримінально-процесуальних дій по розкриттю та розслідуванню злочинів викладені у п'ятому розділі Інструкції [6]. Питання виконання окремих слідчих дій (допиту, впізнання, обшуку, арешту та інших), а також екстрадиції та отримання відомостей про рух коштів на банківських рахунках на території зарубіжних держав вирішуються в порядку надання правової допомоги і належать до компетенції Генеральної прокуратури України, у зв'язку з чим правоохоронні органи звертаються через відповідних прокурорів, які здійснюють нагляд, у Генеральну прокуратуру України з клопотанням про підготовку звернення до центрального органу юстиції (прокуратури) відповідної країни із запитом про надання правової допомоги.

Інтерполом було започатковано проект «Червоні шляхи» («Red routes») з метою моніторингу ситуації щодо торгівлі жінками з країн Східної Європи та пострадянських держав Азії. Проект містить статистичну інформацію про маршрути, країни походження та країни призначення жертв сексуальної експлуатації та торгівлі людьми, а також інформацію про організовані групи, залучені до цього виду злочинного бізнесу, розподіл за віковими та іншими характеристиками потерпілих та підозрюваних. Крім того, в рамках проекту створено відповідний банк даних потерпілих та підозрюваних у злочинах, пов'язаних з торгівлею людьми. Генеральний Секретаріат Інтерполу також може організовувати проведення оперативних зустрічей працівників правоохоронних органів різних держав-учасниць Інтерполу, залучених до боротьби зі злочинами, пов'язаними з сексуальною експлуатацією та торгівлею людьми, а саме на таких зустрічах налагоджуються прямі контакти між правоохоронцями різних країн.

Враховуючи євроінтеграційний курс України та те, що держави Євросоюзу часто виступають країнами-призначення торгівлі нашими громадянами, актуальним є співробітництво з Європолем, який розпочав роботу в січні 1994 року [7]. Важливим для існування цієї організації, стало прийняття Рішення Ради ЄС про утворення Європейської поліцейської установи (Європолу) від 6 квітня 2009 року [8], яке вступило в силу 1 січня 2010 року, замінивши Конвенцію про Європол. Відповідно до статті 4 даного документу, компетенція Європолу охоплює організовану злочинність, тероризм й інші перелічені у додатку тяжкі форми злочинності, у тому числі торгівлю людьми, яка стосується двох або більше держав-членів таким чином, що через масштаби, тяжкість і наслідки відповідних злочинів виникає необхідність у спільних діях держав-членів.

Оскільки Україна не є повноправним членом Євросоюзу, співробітництво з Європолем не носить повноцінний характер. Поряд із цим, усе частіше мають місце випадки налагодження такої взаємодії у ряді сфер та напрямків оперативно-службової діяльності: участь у спільних операціях, семінарах, робочих зустрічах, тренінгах. Представники України взаємодіють з Європолем у проведенні міжнародних операцій, зокрема з перекриття каналів вивозу з України до Євросоюзу жінок для сексуальної експлуатації [9, с. 57].

Багато зусиль щодо забезпечення взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації докладають впливові міжнародні організації. Однією з таких організацій, яка тісно співпрацює з урядовими, міждержавними та громадськими установами й організаціями є Міжнародна організація з міграції (МОМ), заснована у 1951 році, штаб-квартира якої

знаходиться у Женеві (Швейцарія) [10]. МОМ сприяє гуманній та упорядкованій міграції. Нині вона об'єднує 127 країн-членів, інші є спостерігачами, а її представництва працюють у більш ніж 100 країнах. Представництво МОМ в Україні було відкрито в Києві у 1996 році, коли Україна отримала статус країни-спостерігача МОМ. У 1999 році між Кабінетом Міністрів України та МОМ було підписано Угоду щодо статусу МОМ в Україні та співробітництва у сфері міграції [11], яка ратифікована Парламентом у 2000 році.

Міжнародна організація з міграції в 1998 році започаткувала Програму протидії торгівлі людьми в Україні. Ця Програма спирається на системний підхід і складається із трьох інтегрованих та послідовних компонентів, що спрямовані на допомогу Уряду України та громадськості у зусиллях протидії торгівлі людьми [12]:

- запобігання (шляхом поширення інформації з метою підвищення поінформованості громадськості);

- надання підтримки правоохоронним органам, законодавчій та судовій гілкам влади в підвищенні ефективності протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми;

- захист і реінтеграція потерпілих від торгівлі людьми (шляхом надання їм допомоги безпосередньо або через мережу громадських організацій-партнерів МОМ) [13, с. 359–360].

Міжнародна організація з міграції проводить роботу із встановлення контактів з правоохоронцями в країнах призначення, підтримує спільні міжнародні заходи щодо виявлення фактів торгівлі людьми [14, с. 71]. Для правоохоронних органів України, які проводять роботу із запобігання сексуальній експлуатації, корисними є просвітницькі можливості МОМ. З 2001 року МОМ провела більш ніж 50 тренінгів для представників правоохоронних органів на тему, як спілкуватися з потерпілими, а також про особливості торгівлі неповнолітніми та органами людини. За підтримки МОМ українські спеціалісти брали участь у більш ніж 50 професійних візитах у 25 країн призначення торгівлі людьми (здебільшого Європи) з метою покращення міжнародного співробітництва у попередженні та розслідуванні таких злочинів [12].

Важливу роль в організації взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації відіграє Міжнародна організація праці (МОП), заснована у 1919 році урядами різних країн для підтримки міжнародного співробітництва у справі забезпечення миру в усьому світі та зменшення соціальної несправедливості за рахунок поліпшення умов праці. МОП приділяє увагу взаємозв'язкам між примусовою та дитячою працею, незаконною міграцією та торгівлею людьми. Особливий наголос МОП робить на трудових аспектах торгівлі людьми, але незалеж-

но від того, з якою метою здійснюється торгівля людьми – трудової чи сексуальної експлуатації, МОП докладає зусиль до того, щоб залучити самих трудящих і трудові інститути до широкомасштабних дій проти цього зла. МОП відводиться помітна роль у запобіжних заходах щодо сексуальної експлуатації, що включає збір даних, інформаційні кампанії, виявлення потенційних жертв та їх захист, репатріація та реабілітація [5, с. 97].

Іншою міжнародною організацією, яка допомагає правоохоронним органам у запобіганні сексуальній експлуатації, є Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), яка раніше називалася Народою з безпеки і співробітництва в Європі. Її було започатковано як політичний консультативний орган, до якого увійшли країни Європи, Центральної Азії та Північної Америки. Переіменування в ОБСЄ відбулося у 1994 році на саміті в Будапешті. Тут також було прийнято рішення про створення Постійної ради (замість Постійного комітету), яка працює у Відні як орган проведення регулярних політичних консультацій і ухвалення рішень. У січні 1995 року ОБСЄ набула статусу міжнародної організації.

Взаємодія правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації здійснюється на підставі Угоди про співробітництво між Урядами держав-учасниць ГУАМ у сфері боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів 2002 року [15], затвердженої Кабінетом Міністрів України того ж року, а також Протоколу до неї 2008 року. У статті 1 Угоди записано, що Сторони відповідно до національного законодавства своїх держав будуть здійснювати співробітництво, у тому числі, у боротьбі з організованою злочинністю та торгівлею людьми.

Крім того, під егідою Робочої групи з боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та поширенням наркотиків ГУАМ створено та розпочато діяльність робочої підгрупи з боротьби з торгівлею людьми та нелегальною міграцією. Організація сприяє проведенню операцій органами поліції, спрямованих на профілактику і припинення торгівлі людьми, зокрема операції «Химера» [9, с. 65].

Правоохоронні органи України можуть взаємодіяти з закордонними колегами у запобіганні сексуальній експлуатації за допомогою Регіонального центру Південно-Східної Європейської ініціативи (SECI), штаб-квартира якого знаходиться у Бухаресті (Румунія) та який об'єднує 13 країн. Основним напрямком його діяльності є координація зусиль правоохоронних органів держав у боротьбі з транскордонною злочинністю, в тому числі шляхом підтримки створених спеціалізованих груп з протидії торгівлі людьми. Україна не є учасником Південно-Східної Європейської ініціативи, але з 2001 року є постійними спосте-

рігачем цієї організації. Участь представника Національної поліції України в якості спостерігача у Регіональному центрі дає можливість розвивати контакти з правоохоронними структурами всіх країн Ініціативи та здійснювати обмін інформацією. Крім того, ми неодноразово брали повноправну участь у проведенні операцій «Міраж», ініційованих цією міжнародною організацією, головна мета яких полягає у перекритті каналів торгівлі людьми [9, с. 58–60], що слід розглядати як складову частину комплексної роботи правоохоронних органів України у взаємодії з правоохоронними органами інших держав у сфері запобігання сексуальній експлуатації дітей.

Проведений аналіз окремих положень Законів України та підзаконних нормативно-правових актів показав, що законодавство у сфері транснаціонального співробітництва правоохоронних органів доповнюється міжнародними договорами, до яких у встановленому порядку приєднується держава Україна, після чого вони стають частиною національного законодавства. В контексті дослідження проблеми взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації потребує додаткового вивчення питання про регламентацію такої діяльності міжнародними договорами.

Багато зусиль для забезпечення взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації докладають працівники дипломатичних представництв України за кордоном. Питання, які виникають у роботі з потерпілими від сексуальної експлуатації нашими співгромадянами, консульськими установами за кордоном вирішуються більш ефективно у випадку наявності у складі дипломатичного представництва офіцера зв'язку – представника поліції України. Останній може визначити найбільш результативні шляхи забезпечення прав та законних інтересів потерпілих, а також організувати швидкий обмін інформацією щодо протиправної діяльності правопорушників [9, с. 66–67]. Вже запроваджено посади офіцерів зв'язку у дипломатичних представництвах нашої держави в Ізраїлі, Німеччині, Росії, Польщі, Туреччині та Угорщині.

На сьогоднішній день ми можемо говорити про те, що правотворчий процес щодо вироблення та впровадження інструментарію з протидії злочинності не стоїть на місці, але й повноцінним і завершеним його назвати не можна. Міжнародне співробітництво регулюється цілою низкою нормативно-правових актів, далеко не повний перелік яких наведений вище. Їх зміст охоплює надання взаємної правової допомоги і передбачає такі прогресивні форми взаємодії, як проведення спільних розслідувань (утворення спільних груп розслідування), заслуховування за допомогою відеоконференції (відеозв'язку) або телефонної кон-

ференції, надання допомоги у проведенні таємних розслідувань, використання спеціальних методів розслідування, що включає електронне спостереження або інші форми спостереження, агентурні операції, контрольовані поставки, транскордонний нагляд. Проте, можливість їх застосування в практичній діяльності залежить від стану імплементації положень міжнародно-правових актів [16, с. 281]. Міжнародно-правове співробітництво у сфері кримінального судочинства без національного законодавства здійснюватися не може, адже воно є його підґрунтям і рушійною силою [17, с. 220]. Виходячи з цього вважаємо, що для забезпечення належного рівня взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації необхідно докласти зусиль для повноцінної імплементації міжнародних договорів їх країнами-учасницями.

Таким чином, взаємодія правоохоронних органів України та інших країн, у тому числі у сфері запобігання сексуальній експлуатації дітей, здійснюється за допомогою Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол, який забезпечує організацію та координацію такої взаємодії. В структурі директорату з окремих видів злочинів Генерального Секретаріату Інтерполу створено спеціальний відділ протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми.

Правоохоронні органи України через НЦБ Інтерполу надсилають запити щодо проведення правоохоронними органами зарубіжних держав необхідних розшукових заходів, а в деяких випадках – слідчих дій. Крім того, канали Інтерполу використовуються при здійсненні міжнародного розшуку, а також при виконанні кримінально-процесуальних дій по розкриттю та розслідуванню злочинів.

Багато зусиль для забезпечення взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації докладають міжнародні організації, зокрема Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ), Міжнародна організація з міграції (МОМ), Міжнародна організація праці (МОП), Організація за демократію та економічний розвиток – ГУАМ, Регіональний центр Південно-Східної Європейської ініціативи (SECI).

Взаємодія правоохоронних органів України та інших країн передбачає такі прогресивні форми співробітництва, як проведення спільних розслідувань (утворення спільних груп розслідування), заслуховування за допомогою відеоконференції (відеозв'язку) або телефонної конференції, надання допомоги у проведенні таємних розслідувань, використання спеціальних методів розслідування, що включає електронне спостереження або інші форми спостереження, агентурні операції, контрольовані поставки, транскордонний нагляд,

але їх упровадження в практику вимагає повноцінної імплементації положень відповідних міжнародних договорів у всіх державах, зацікавлених в співпраці.

Підводячи підсумки зазначимо, що сьогодні, незважаючи на відсутність великої кількості оприлюднених фактів, проблема сексуальної експлуатації дітей в Україні існує і є актуальною. Її латентність пов'язана із складністю виявлення таких злочинів та корупцією. Малолітні постраждали зазвичай не розуміють, що вони є об'єктами злочинних дій, або сприймають заробіток шляхом надання секс-послуг як норму. Українське суспільство терпимо ставиться до факту сексуальної експлуатації дітей, адже для переважної більшості людей «експлуатація дітей» означає залучення малолітніх дітей до надання секс-послуг. Наслідки розбещення для дітей, які виглядають дорослими, є не менш руйнівними для їхньої психіки, тому повинні засуджуватися суспільством так само, як і секс або порнографія за участю малолітніх дітей. Специфіка взаємодії органів поліції щодо виявлення та запобігання злочинам, пов'язаних із сексуальною експлуатацією дітей, обумовлюється тим, що сферою повноважень МВС України охоплено утворені (реорганізовані) підрозділи Національної поліції, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, Державної служби з надзвичайних ситуацій і Державної міграційної служби, які уповноважені в межах компетенції здійснювати адміністративні, кримінальні та кримінальні процесуальні заходи. Зазначене кардинально впливає на структуру, організацію, напрями і суб'єктів взаємодії та форми їх офіційної співпраці.

Література

1. Протидія торгівлі людьми в Україні: матеріали для практичного використання працівниками правоохоронних органів та судьями / М.О. Васильєва, А.М. Орлеан, Є.Ф. Стрекалов та ін. Київ: Тютюкін, 2009. 112 с.
2. Назимко Є.С. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх : монографія / Єгор Сергійович Назимко, вступне слово та загальна редакція д.ю.н., проф. О.М. Литвинова; Донецький юридичний інститут МВС України, Кримінологічна асоціація України. К.: КНТ, 2015. 368 с.
3. Вербенський М.Г. Транснаціональна злочинність: кримінологічна характеристика та шляхи запобігання : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук: спец. 12.00.08 «Кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право». Дніпропетровськ, 2010. 42 с.
4. Статут Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерполу: міжнарод. док. від 13 черв. 1956 р. Верховна Рада України. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/995_142
5. Білас А.І. Правоохоронна діяльність країн Європейського Союзу: порівняльно-правове дослідження : монографія. Дрогобич: Посвіт, 2016. 228 с.

6. Інструкція про порядок використання правоохоронними органами можливостей НЦБ Інтерполу в Україні у попередженні, розкритті та розслідуванні злочинів: спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Державного комітету в справах державного кордону України, Державної митної служби України, Державної податкової адміністрації України від 9 січ. 1997 р. № 3/1/2/5/2/2. Верховна Рада України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0054-97>

7. Європол. Вікіпедія. Вільна енциклопедія. URL: <http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%84%D0%B2%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%BB>

8. Рішення Ради Європейського Союзу про утворення Європейської поліцейської установи (Європолу) від 6 квіт. 2009 р. № 2009/371/ЖА. URL: http://eulaw.ru/translation/2009371?page=0,0#_ftn2

9. Гаврилюк В. І., Дубина В. І., Данилюк М. П. Актуальні аспекти міжнародного співробітництва органів внутрішніх справ України на напрямку протидії торгівлі людьми. Київ: Цифра, 2007. 171 с.

10. Contact us: International Organization for Migration. Mode of access: <http://www.iom.int/jahia/Jahia/about-iom/contact-us/lang/en>.

11. Угода між Кабінетом Міністрів України та міжнародною організацією з міграції щодо статусу Міжнародної організації з міграції в Україні та співробітництва у сфері міграції: міжнарод. док. від 3 груд. 1999 р. // Офіційний вісник України. 2006. № 24. Ст. 245.

12. Протидія торгівлі людьми. Міжнародна організація з міграції. URL: <http://www.iom.org.ua/index.php?page=catalog&id=11>

13. Небитов А. А. Сексуальна експлуатація в Україні: кримінально-правовий та кримінологічний аналіз: монографія. Київ: Освіта України, 2016. 464 с.

14. Горбунова О. Досвід Міжнародної організації з міграції в протидії торгівлі людьми. Актуальні питання запобігання і протидії торгівлі людьми: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. Київ: Акад. управління МВС; Харків: Права людини, 2010. С. 71–72.

15. Угода про співробітництво між Урядами держав-учасниць ГУУАМ у сфері боротьби з тероризмом, організованою злочинністю та іншими небезпечними видами злочинів: міжнарод. док. від 20 лип. 2002 р. Офіційний вісник України. 2002. № 43. С. 273

16. Ємець О. М. Актуальні аспекти міжнародної протидії торгівлі людьми. Роль та місце ОВС у розбудові демократичної правової держави: сучасний стан, проблеми та шляхи вирішення: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (10 квіт. 2009 р.). Одеса: ОДУВС, 2009. С. 280–281.

17. Черноус Ю. М. Правова основа міжнародного співробітництва у розслідуванні злочинів. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка. 2010. № 1. С. 216–225.

Анотація

Мискова Г. М. Взаємодія правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації дітей. – Стаття.

Незважаючи на відсутність великої кількості оприлюднених фактів, проблема сексуальної експлуатації дітей в Україні існує і є актуальною. Її латентність пов'язана із складністю виявлення таких злочинів та корупцією. Малолітні постраждали зазвичай не розуміють, що вони є об'єктами злочинних дій, або сприймають заробіток шляхом надання секс-послуг як норму. Українське суспільство терпимо ставиться до факту

сексуальної експлуатації дітей, адже для переважної більшості людей «експлуатація дітей» означає залучення малолітніх дітей до надання секс-послуг. Наслідки розбещення для дітей, які виглядають дорослими, є не менш руйнівними для їхньої психіки, тому повинні засуджуватися суспільством так само, як і секс або порнографія за участю малолітніх дітей.

У статті розглянуті проблемні питання взаємодії правоохоронних органів України та інших країн у запобіганні сексуальній експлуатації дітей. Встановлено, що специфіка виявлення та запобігання злочинам обумовлюється тим, що сферою повноважень МВС України охоплено утворені (реорганізовані) підрозділи Національної поліції, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, Державної служби з надзвичайних ситуацій і Державної міграційної служби, які уповноважені в межах компетенції здійснювати адміністративні та запобіжні заходи. Виокремлено напрями підвищення ефективності взаємодії Національної поліції з уповноваженими органами інших країн з питань, що належать до сфери діяльності Інтерполу (моніторинг ситуації у сфері торгівлі людьми, організація міжнародного розшуку, виконання кримінально-процесуальних дій у провадженнях про злочини, пов'язані із сексуальною експлуатацією) та Європолу (у межах реалізації Угоди між Україною та Європейським поліцейським офісом про стратегічне співробітництво, інших міжнародних організацій та структур, з якими співпрацює МВС (Організація з безпеки і співробітництва в Європі, Міжнародна організація з міграції, Міжнародна організація праці, Організація за демократію та економічний розвиток, Регіональний центр Південно-Східної Європейської ініціативи).

Взаємодія правоохоронних органів України та інших країн, у тому числі у сфері запобігання сексуальній експлуатації дітей, здійснюється за допомогою Міжнародної організації кримінальної поліції Інтерпол, який забезпечує організацію та координацію такої взаємодії. В структурі директорату з окремих видів злочинів Генерального Секретаріату Інтерполу створено спеціальний відділ протидії злочинам, пов'язаним з торгівлею людьми. Така діяльність правоохоронних органів України та інших країн передбачає такі прогресивні форми співробітництва, як проведення спільних розслідувань (утворення спільних груп розслідування), заслуховування за допомогою відеоконференції (відеозв'язку) або телефонної конференції, надання допомоги у проведенні таємних розслідувань, використання спеціальних методів розслідування, що включає електронне спостереження або інші форми спостереження, агентурні операції, контрольовані поставки, транскордонний нагляд, але їх запровадження в практику вимагає повноцінної імплементації положень відповідних міжнародних договорів у всіх державах, зацікавлених в співпраці.

Ключові слова: сексуальна експлуатація, дитина, запобігання, взаємодія, зарубіжні правоохоронні органи, Інтерпол.

Аннотация

Мискова А. Н. Взаимодействие правоохранительных органов Украины и других стран в предотвращении сексуальной эксплуатации детей. – Статья.

Несмотря на отсутствие большого количества опубликованных фактов, проблема сексуальной эксплуатации детей в Украине существует и является актуальной. Ее латентность связана со сложностью выявления таких преступлений и коррупцией. Малолетние пострадавшие обычно не понимают, что они являются объ-

ектами преступных действий, или воспринимают заработок путем предоставления секс-услуг как норму. Украинское общество терпимо относится к факту сексуальной эксплуатации детей, ведь для большинства людей «эксплуатация детей» означает вовлечение малолетних детей к оказанию секс-услуг. Последствия развращения для детей, которые выглядят взрослыми, являются не менее разрушительными для их психики, поэтому должны осуждаться обществом так же, как и секс или порнография с участием малолетних детей.

В статье рассмотрены проблемные вопросы взаимодействия правоохранительных органов Украины и других стран в предотвращении сексуальной эксплуатации детей. Установлено, что специфика выявления и предупреждения преступлений обуславливается тем, что сферой полномочий МВД Украины охвачены образованные (реорганизованные) подразделения Национальной полиции, Национальной гвардии, Государственной пограничной службы, Государственной службы по чрезвычайным ситуациям и Государственной миграционной службы, уполномоченные в пределах компетенции осуществлять административные меры и меры предосторожности. Выделены направления повышения эффективности взаимодействия Национальной полиции с уполномоченными органами других стран по вопросам, относящимся к сфере деятельности Интерпола (мониторинг ситуации в сфере торговли людьми, организация международного розыска, исполнения уголовно-процессуальных действий в процессах о преступлениях, связанных с сексуальной эксплуатацией) и Европола (в рамках реализации Соглашения между Украиной и Европейским полицейским офисом о стратегическом сотрудничестве, других международных организаций и структур, с которыми сотрудничает МВД (Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе, Международная организация по миграции, Международная организация труда, Организация за демократию и экономическое развитие Региональный центр Юго-Восточной Европейской инициативы).

Взаимодействие правоохранительных органов Украины и других стран, в том числе в сфере предотвращения сексуальной эксплуатации детей, осуществляется с помощью Международной организации уголовной полиции Интерпол, который обеспечивает организацию и координацию такого взаимодействия. В структуре директора по отдельным видам преступлений Генерального Секретариата Интерпола создан специальный отдел противодействия преступлениям, связанным с торговлей людьми. Такая деятельность правоохранительных органов Украины и других стран предусматривает такие прогрессивные формы сотрудничества, как проведение совместных расследований (создания совместных групп расследования), заслушивание с помощью видеоконференций (видеосвязи) или телефонной конференции, оказание помощи в проведении тайных расследований, использование специальных методов расследования, включающий электронное наблюдение или другие формы наблюдения, агентурные операции, контролируемые поставки, трансграничный надзор, но их внедрение в практику требует полноценной имплементации положений соответствующих международных договоров во всех государствах, заинтересованных в сотрудничестве.

Ключевые слова: сексуальная эксплуатация, ребенок, предотвращение, взаимодействие, зарубежные правоохранительные органы, Интерпол.

Summary

Myškova H. M. Cooperation of law enforcement agencies of Ukraine and other countries in preventing sexual exploitation of children. – Article.

Despite the lack of publicity, the problem of child sexual exploitation in Ukraine exists and is relevant. Its latency is associated with the complexity of detecting such crimes and corruption. Minor victims usually do not understand that they are the target of criminal activity, or perceive earnings by providing sex services as normal. Ukrainian society is tolerant of the sexual exploitation of children, because for the vast majority of people, «exploitation of children» means involving young children in the provision of sex services. The effects of child molestation that appear to be adults are no less damaging to their psyche, and should therefore be condemned by society just as much as sex or pornography involving young children.

The article deals with the problematic issues of cooperation between law enforcement agencies of Ukraine and other countries in preventing sexual exploitation of children. Determined that the specificity of detection and prevention of crimes is determined by the fact that the scope of powers of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine covers the formed (reorganized) units of the National Police, National Guard, State Border Service, State Emergency Service and State Migration Service and the State Migration Service precautions. The directions of increasing the effectiveness of the interaction of the National Police with the authorized bodies of other countries on issues pertaining to Interpol's activity (monitoring of the situation in the field of trafficking in human beings, organization of the international investigation, execution of criminal proceedings in proceedings related to sexual exploitation) are highlighted. and Euro-pol (within the framework of the Agreement between Ukraine and the European Police Office on Strategic Cooperation, other international organizations and structures with which M SAF (Organization for Security and Cooperation in Europe, International Organization for Migration, International Labor Organization, Organization for Democracy and Economic Development, Regional Center for South-East European Initiative).

The cooperation of law enforcement agencies of Ukraine and other countries, including in the field of prevention of sexual exploitation of children, is carried out with the help of the International Criminal Police Organization Interpol, which ensures the organization and coordination of such interaction. In the structure of the Directorate for certain types of crimes of the General Secretariat of the Interpol a special department for combating trafficking in human beings was created. Such activities of law enforcement agencies of Ukraine and other countries include such progressive forms of cooperation as conducting joint investigations (formation of joint investigation teams), hearing by videoconference (video communication) or telephone conference, assisting in secret investigations, using special methods of investigation, including electronic surveillance or other forms of surveillance, agent operations, controlled deliveries, cross-border surveillance, but their implementation in practice requires full implementation of the relevant international instruments in all states interested in cooperation.

Key words: sexual exploitation, child, prevention, interaction, foreign law enforcement agencies, Interpol.